

Nr 55.

Ankom till riksdagens kansli den 8 maj 1937 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till kungörelse om ändring i vissa delar av byggnadsstadgan den 20 november 1931 (nr 364).

Genom en den 5 mars 1937 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 174, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över justitiedepartementens ärenden förklarar sig vilja inhämta riksdagens yttrande över följande vid propositionen fogade förslag till

K u n g ö r e l s e

om ändring i vissa delar av byggnadsstadgan den 20 november 1931 (nr 364).

Härigenom förordnas, dels att i byggnadsstadgan den 20 november 1931 skall införas en ny paragraf, betecknad 79 a §, med följande överskrift och lydelse, dels ock att 80 och 128 §§ samma stadga skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges:

Särskilda bestämmelser om byggande inom stadsplan.

79 a §.

I fråga om byggande inom område, som ingår i stadsplan, skall, i den mån ej annat föreskrives genom stadsplanebestämmelser, gälla ytterligare följande:

1. Byggnad, som ej sammanbygges med byggnad å grannes fastighet, må icke läggas på mindre avstånd från fastighetens gräns än som motsvarar hälften av den för byggnaden tillåtna största höjden, ej heller i något fall närmare gränsen än 4.5 meter.

2. Avståndet mellan skilda byggnader å samma tomt må icke vara mindre än som motsvarar den för byggnad vid gata eller förgård tillåtna största höjden; byggnadsnämnden likväl obetaget att, där så finnes kunna ske utan fara för sundhet och brandsäkerhet samt utan att ett lämpligt bebyggande av kvarteret i dess helhet försvåras, för uthus eller annan gårdsbyggnad medgiva mindre avstånd såväl till annan sådan byggnad som till huvudbyggnad, dock ej under 4.5 meter.

3. Finnes uthus eller annan gårdsbyggnad med hänsyn till dess ringa storlek och andra omständigheter utan olägenhet kunna uppföras i gräns mot grannfastighet utan att sammanbyggas med byggnad å denna fastighet

eller på mindre avstånd från fastighetsgränsen än 4.5 meter, må byggnadsnämnden efter grannens hörande sådant medgiva.

4. Framför fönster till bonings- eller arbetsrum mot gård skall lämnas obebyggt ett område av minst 9 meters bredd ovan ett plan i jämnhöjd med fönstrets underkant; dock må fönster anbringas mot gårdsdel av mindre bredd ovan detta plan, därest rummets behov av dager är nöjaktigt tillgodosett genom annat fönster.

5. Boningshus av trä må icke uppföras med flera än två våningar.

6. Uthus eller annan gårdsbyggnad må icke uppföras till större höjd än 2.5 meter; dock må byggnadsnämnden i särskilt fall medgiva avvikelse härifrån för gårdsbyggnad, vars användning kräver större våningshöjd.

80 §.

I fråga om byggande inom område, som ej ingår i stadsplan, skall, i den mån ej annat föreskrives genom stomplanebestämmelser eller utomplansbestämmelser, gälla ytterligare följande:

1. Tomtplats, som — — — till jordbruksfastighet.

Angående uppförande av byggnad utmed allmän väg är för vissa fall stadgat i lagen om allmänna vägar.

128 §.

Hava för — — — av Konungen.

Intill dess sådana föreskrifter fastställts, skola nämnda paragrafer i byggnadsstadgan den 8 maj 1874 jämte i anslutning därtill meddelade bestämmelser i byggnadsordningen för staden eller samhället fortfarande gälla för området, i den mån bestämmelser i ämnet ej meddelats i 79 a §.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 juli 1937.

I fråga om de skäl som ligga till grund för förslaget får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan, hänvisa till propositionen.

Beträffande byggandet i städerna funnos före tillkomsten av den nu gällande byggnadsstadgan den 20 november 1931 allmänna bestämmelser meddelade i byggnadsstadgan för rikets städer den 8 maj 1874, vilken i §§ 23, 25 och 28 innehöll noggranna föreskrifter angående gårdsutrymme samt byggnads höjd och våningsantal.

Motsvarighet härtill saknas i 1931 års stadga. Erforderliga regler i nyss angivna ämnen förutsättas i stället skola meddelas i form av särskilda stadsplanebestämmelser. För övergångstiden, intill dess stadsplanebestämmelser fastställts för det område varom fråga är, skola enligt 128 § sistnämnda stadga provisoriska byggnadsföreskrifter meddelas samt, innan sådana hun-

nit fastställas, de nämnda paragraferna i 1874 års stadga jämte i anslutning därtill givna bestämmelser i vederbörande byggnadsordning fortfarande gälla för området.

Medan den äldre byggnadsstadgan gällde endast för stadsplaneområde, äger den nu gällande stadgan tillämpning jämväl å område utom stadsplan. Även för sådant område kunna särskilda föreskrifter meddelas, nämligen i form av stomplanebestämmelser eller utomplansbestämmelser. Därutöver upptager emellertid denna stadga i 80 § vissa allmänna regler för område utom stadsplan, avseende samma ämnen som avhandlades i §§ 23, 25 och 28 i den äldre stadgan. Sistnämnda regler skola gälla endast där stomplane- eller utomplansbestämmelser ej fastställts för området.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 28 januari 1936 hemställde *byggnadsstyrelsen*, under åberopande av en vid skrivelsen fogad promemoria, om införande i byggnadsstadgan av vissa särskilda bestämmelser angående byggande inom stadsplan, avseende byggnads läge å tomt, anbringande av fönster till bonings- och arbetsrum ävensom högsta höjd samt våningsantal för boningshus av trä och gårdsbyggnader. I promemorian uttalades, bland annat, att under den tid, som förflutit sedan 1931 års byggnadslagstiftning trätt i kraft, erfarenheten visat att det av rent praktiska skäl varit välbetänkt, om vissa ytterligare bestämmelser kommit att medtagas i den nya byggnadsstadgan, samt att en del av stadsplanebestämmelserna visat sig vara av den art att de bleve i större eller mindre grad allmänt tillämpliga vid all samhällelig bebyggelse och därför lämpligen hörde hemma i en allmän författning. En författningsändring i sådan riktning skulle innebära en stor lättnad för vederbörande stadssamhällen, samtidigt som bestämmelsernas överflyttande från stadsplanen till stadgan icke syntes kunna innebära någon olägenhet vare sig för den enskilde markägaren eller för det allmänna samt ej heller möta hinder av annan än rent formell art.

Vid promemorian fanns fogat ett förslag till bestämmelser — enligt uppgift överensstämmande såväl med de föreskrifter, vilka plägat fastställas såsom stadsplanebestämmelser, som ock med motsvarande delar av normalförslaget till provisoriska byggnadsföreskrifter — av följande lydelse:

Särskilda bestämmelser om byggande inom stadsplan.

79 a §.

I fråga om byggande inom område, som ingår i stadsplan, skall, i den mån stadsplanebestämmelser ej fastställts, i övriga tillämpliga delar gälla ytterligare följande:

1. Byggnad, som ej uppföres i gräns mot grannes fastighet, får ej läggas närmare sådan gräns än att avståndet blir lika med hälften av den för byggnaden tillåtna största höjden, dock ej närmare än 4.5 meter. Uppföres byggnad av trä med två våningar jämte vindsvåning, får avståndet till gräns mot grannfastighet ej understiga 6 meter.

2. Avståndet mellan skilda byggnader på samma tomt får ej göras mindre än den för byggnad vid gata eller förgård medgivna största höjden. Beträf-

fande uthus och andra mindre gårdsbyggnader må byggnadsnämnden, där sådant utan fara för sundhet och brandsäkerhet prövas kunna ske och icke försvårar ett lämpligt bebyggande av kvarteret i dess helhet, medgiva mindre avstånd såväl inbördes som till huvudbyggnad, dock ej mindre än 4.5 meter.

3. Där så med hänsyn till byggnadens ringa storlek och andra inverkan omständigheter utan olägenhet kan ske, må byggnadsnämnden efter grannens hörande medgiva, att uthus eller annan dylik gårdsbyggnad uppföres i gräns mot grannfastighet utan att sammanbyggas med byggnad å denna fastighet eller på mindre avstånd från fastighetsgränsen än 4.5 meter.

4. Framför fönster till bonings- och arbetsrum skall lämnas obebyggt ett område av minst 9 meters bredd. Dock må fönster jämväl anbringas mot gårdsdel av mindre bredd, där rummets behov av dager är nöjaktigt tillgodosett genom annat fönster.

5. Boningshus av trä må icke uppföras med flera än två våningar, dock må, när särskilda skäl föreligga, vinden därjämte inredas, dock icke till mer än en tredjedel av vindens yta.

6. Uthus eller annan dylik gårdsbyggnad må icke uppföras till större höjd än 2.5 meter, dock må för särskilt fall större höjd medgivas för garage eller annan gårdsbyggnad, vars användning kräver större våningshöjd.

Över byggnadsstyrelsens förslag avgåvos efter *remiss* utlåtanden av överståthållarämbetet och samtliga länsstyrelser, svenska stadsförbundet, svenska landskommunernas förbund, Stockholms fastighetsägareförening, Sveriges fastighetsägareförbund och föreningen Sveriges stadsarkitekter. Med dessa utlåtanden inkommo tillika yttranden från länsarkitekterna samt byggnadsnämnderna i Stockholm med flera städer.

Förslaget blev på ett par undantag när i princip tillstyrkt eller lämnat utan erinran i de avgivna utlåtandena. I en del av dessa framställdes emellertid vissa erinringar eller önskemål i fråga om förslagets närmare utformning. Sålunda blev bland annat lämpligheten av den föreslagna bestämmelsen angående våningsantalet för boningshus av trä föremål för delade meningar. Byggnadsnämnden i Göteborg, som ansåg ifrågavarande spörsmål böra lösas genom stadsplanebestämmelser, förordade stadgandets uteslutande. Stadsarkitektföreningen hävdade en liknande uppfattning med avseende å den särskilda föreskriften om rätt att inreda vind. Å andra sidan ansåg länsstyrelsen i Norrbottens län, i anslutning till ett uttalande av länsarkitekten därstädes, att de speciella förhållandena i övre Norrland motiverade tillåtelse att där uppföra även trähus med större våningsantal än förslaget medgäve.

Det i propositionen framlagda förslaget ansluter sig i huvudsak till byggnadsstyrelsens förslag. Vid överarbetningen av förslaget i justitiedepartementet ha emellertid, delvis med anledning av de avgivna yttrandena, några smärre ändringar vidtagits i de föreslagna bestämmelserna. Sålunda har ingressen till den nya 79 a § omredigerats, så att därav på otvetydigt sätt framgår att paragrafens stadganden skola kunna genom stadsplanebestämmelser sättas ur kraft ej endast i sin helhet utan även till viss del. En motsvarande ändring har i detta sammanhang ansetts böra vidtagas i ingressen till 80 § byggnadsstadgan. — Vad beträffar de särskilda bestämmelserna i 79 a § har punkten 4 jämkats i syfte att utmärka att, på sätt framhållits av

bland andra föreningen Sveriges stadsarkitekter, ett fönsters värde ur belysningssynpunkt huvudsakligen beror därav, att inga skymmande byggnadsdelar finnas ovanför det horisontalplan vari fönstrets underkant befinner sig, men att lägre belägna byggnadsdelar i detta avseende sakna betydelse. I fråga om punkten 5 har, med hänsyn till de önskemål som uttalats av nyssnämnda förening samt byggnadsnämnden i Göteborg, medgivandet till inredning av vindsvåning i trähus med två våningar ansetts böra uteslutas ur förslaget. I propositionen framhålles, att därest möjlighet till sådan inredning ansåges böra beredas, detta lämpligast skedde genom stadsplanebestämmelser. Av den nu nämnda ändringen i punkten 5 har följt, att det i punkten 1 föreslagna särskilda stadgandet för byggnad med vindsvåning bortfallit. — Härutöver ha vissa redaktionella jämkningar i paragrafen vidtagits.

De nya bestämmelserna ha därjämte föranlett en ändring av 128 § byggnadsstadgan av innebörd att, i fall då varken stadsplanebestämmelser eller provisoriska byggnadsföreskrifter hunnit fastställas, de förut omnämnda bestämmelserna i 1874 års stadga samt vederbörande byggnadsordning skola fortfarande gälla för området allenast i den mån bestämmelser i ämnet ej meddelats i den nya 79 a §.

I anslutning till den nyss angivna ändringen i ingressen till 80 § har det slutligen ansetts lämpligt att, till förebyggande för framtiden av vissa enligt uppgift ej sällan uppkommande missförstånd beträffande tillämpningen av stadgandena i denna paragraf om byggnads avstånd till väg, där införa en erinran om att bestämmelser angående uppförande av byggnad utmed allmän väg för vissa fall meddelats i lagen om allmänna vägar.

Det nu framlagda förslaget innebär huvudsakligen att i en ny paragraf, betecknad 79 a, i byggnadsstadgan skola införas vissa bestämmelser angående gårdsutrymme samt byggnads höjd och våningsantal m. m. vid byggande inom stadsplan, att gälla i den mån ej i dessa hänseenden särskilda föreskrifter meddelats genom stadsplanebestämmelser för det särskilda samhället. Bland de föreslagna bestämmelserna förekommer under punkten 5 en föreskrift att boningshus av trä icke får uppföras med fler än två våningar. I det till grund för propositionen liggande, av byggnadsstyrelsen upprättade förslaget upptogs under nämnda punkt tillika ett medgivande att, när särskilda skäl föreläge, vinden därjämte finge inredas, dock icke till mer än en tredjedel av vindens yta. Med hänsyn till de vitt skilda förhållanden som råda i olika samhällen har utskottet funnit betänkligheter möta mot att såsom generell regel i nu nämnda hänseende upptaga en så sträng bestämmelse som den i propositionen föreslagna. Beträffande ett stort antal samhällen torde föreligga ett legitimt behov av att i vidsträcktare omfattning utnyttja boningshus av trä. Såsom av utskottets redogörelse framgår lärer också byggnadsstyrelsens förslag i förevarande hänseende överensstämma med såväl de föreskrifter, vilka pläгат fastställas såsom stadsplanebestämmelser, som ock med normalförslaget till provisoriska byggnadsföreskrifter. Försiktigheten synes därför bjuda att det allmänna stadgande, som skall träda i

Utskottet.

tillämpning i den mån för det enskilda samhället stadsplanebestämmelser i ämnet icke finnas, avfattas i enlighet med byggnadsstyrelsens förslag. Utskottet förordar alltså att 79 a § punkten 5 gives det av byggnadsstyrelsen föreslagna innehållet.

Då utskottet i övrigt icke funnit anledning till erinran mot det av Kungl. Maj:t framlagda förslaget, får utskottet hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t förklara att riksdagen vid sin granskning av det genom förevarande proposition framlagda förslaget icke funnit anledning till annan erinran än i utskottets utlåtande här ovan upptagits.

Stockholm den 8 maj 1937.

På första lagutskottets vägnar:

THORWALD BERGQUIST.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit:

från första kammaren: herrar *Klefbeck*, *Erik Anderson*, *Velander*, *Ruben Wagnerson*, *Löfgren**, *Branting**, *Otto Wangson* och *Egnell*;

från andra kammaren: herrar *Bergquist* och *Lindqvist*, fru *Östlund* samt herrar *Ryberg*, *Olsson* i Mellerud, *Larsson* i Hede, *Lindberg* i Stockholm och *Gezelius**.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.